

การพัฒนาชุดกิจกรรมดนตรี สำหรับนักศึกษารายวิชาการสอนดนตรี
ตามแนวทางของออร์ฟ วิทยาลัยการดนตรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
The Development of Music Activities Series for Students
of Orff Schulwerks Pedagogy Subject, College of Music
Bansomdejchaopraya Rajabhat University

พิทิต แสนอินทร์ *¹

Pitit Saen-in *¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมดนตรี และศึกษาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนจากการใช้ชุดกิจกรรมดนตรี สำหรับนักศึกษารายวิชาการสอนดนตรีตามแนวทางของออร์ฟ วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 13 คนซึ่งเป็นผู้เรียนที่ใช้ชุดกิจกรรมดนตรีเกิดผลสัมฤทธิ์ทั้งระหว่างเรียนและหลังเรียน โดยงานวิจัยได้กำหนดไว้ว่าการที่ชุดกิจกรรมจะได้รับการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนจากชุดกิจกรรมดังกล่าว จะเกิดผลสัมฤทธิ์ได้จะต้องได้รับค่าเฉลี่ยร้อยละของผลสัมฤทธิ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ซึ่งจากการทดลองการใช้ชุดกิจกรรมจำนวน 3 กิจกรรม โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะโดยมีเนื้อหาจังหวะแบบสามพยางค์ จังหวะชัด ด้วยการปฏิบัติกิจกรรมตามแนวทางของออร์ฟ เช่น การใช้ร่างกายประกอบจังหวะ และการใช้คำพูด รวมถึงการเต้นสด ซึ่งเป็นแนวการสอนแบบออร์ฟ

* corresponding author, email : queenpark72@hotmail.com

¹ นักศึกษาวิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

¹ Student's College of Music, Bansomdejchaopraya Rajabhat University

โดยพบว่า ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ระหว่างเรียนและหลังเรียนอยู่ที่ร้อยละ 87.82/96.16 และผลสัมฤทธิ์หลังเรียนจากการใช้ชุดกิจกรรมได้รับผลสัมฤทธิ์อยู่ที่ร้อยละ 96.16 ซึ่งเป็นไปตามที่เกณฑ์การวิจัยได้กำหนดประสิทธิภาพของการพัฒนาชุดกิจกรรมเอาไว้

คำสำคัญ : ชุดกิจกรรมดนตรี / การสอนดนตรี / ออร์ฟ

Abstract

This research has objective to development of music activities series for students of Orff Schulwerks pedagogy subject, College of Music Bansomdejchaopraya Rajabhat University.

From the study, it was found that the sample group of students who used the music activities series have achieved results during and after learning that the research has determined that the activity series will be developed effectively and the learning achievement of the learners from the aforementioned activities series. To be achievement must an average not less than 80% from used the experiment of 3 activities series. Focusing on skill development by content of Triplets and Syncopation by performing activities with the guidelines of Orff Schulwerks such as using the body to rhythm and the use of words including improvisation, which is Orff Schulwerks pedagogy guidelines. It was found that the students' achievement during and after was at a 87.82/96.16 % and the achievement after learning from using the activity series was 96.16% which follow the according to the research criteria that has determined the effectiveness of developing of a series of activities.

Keywords : music activities series / music pedagogy / Orff Schulwerks

บทนำ

ดนตรีได้เข้ามามีบทบาทในหลากหลายอาชีพที่ได้นำดนตรีเข้ามาใช้เป็นส่วนหนึ่งในศาสตร์ทางอาชีพต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้รวมถึงอาชีพครูสอนดนตรี ซึ่งใช้ดนตรีเป็นเครื่องมือหลักในการสื่อสารและถ่ายทอดองค์ความรู้ทางทักษะและองค์ประกอบทางดนตรีให้กับผู้เรียน จากประโยชน์ของดนตรีที่ส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กในด้านต่าง ๆ จึงทำให้นดนตรี ถูกจัดให้เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชาภายใต้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานปี พ.ศ. 2551 โดยรายวิชาดนตรีตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กล่าวถึงความสำคัญของรายวิชาดนตรีไว้ ซึ่งดนตรีช่วยพัฒนาให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะชื่นชน ความงามมีสุนทรียภาพ มีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตของมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะจะช่วยพัฒนานักเรียนในด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองอันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 164)

ดังนั้นผู้ที่ประกอบอาชีพครูสอนดนตรี จึงต้องจัดการเรียนการสอนในรายวิชาดนตรีที่มุ่งเน้นการพัฒนาให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในด้านเนื้อหาสาระทางดนตรีและทักษะดนตรีอย่างครบทุกด้าน และเป็นไปตามแนวทางของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ทั้งนี้ ในการจัดการเรียนรู้อาชีพดนตรีในปัจจุบัน ครูสอนดนตรีได้มุ่งเน้นเพียงการพัฒนานักเรียนให้เกิดความรู้ความเข้าใจในด้านเนื้อหาสาระของดนตรีเพียงอย่างเดียว จึงทำให้นักเรียนขาดทักษะและประสบการณ์ในการปฏิบัติทางดนตรี และยังไม่มีการใช้เทคนิคและวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางดนตรีได้อย่างเหมาะสม มีกิจกรรมการเรียนรู้ทางดนตรีที่ขาดความน่าสนใจ และยังไม่หลากหลายและสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และประสบการณ์เดิมของนักเรียน จึงทำให้นักเรียนในรายวิชาดนตรีเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน ขาดแรงจูงใจต่อการเรียนรู้ทางดนตรี และขาดทักษะทางดนตรี (มนัสพงษ์ ภูบาลชื่น, 2557: 352) ด้วยเหตุนี้ ครูผู้สอนดนตรีจะต้อง

มีความเชี่ยวชาญทางด้านทักษะดนตรี การปฏิบัติดนตรี ทฤษฎีดนตรี หลักการและกระบวนการถ่ายทอดทางดนตรี หลักจิตวิทยา และองค์ประกอบอื่น ๆ อย่างมากมาย ที่จะต้องเรียนรู้และพัฒนาให้เป็นครูผู้สอนดนตรีที่มีคุณภาพได้ ในด้านการคิดย้อนกลับจึงเป็นเสมือนกระบวนการที่ครูผู้สอนดนตรีต้องเป็นผู้รอบรู้ในกระบวนการทางดนตรีเหล่านั้น และมีความสามารถในการออกแบบกิจกรรมดนตรีไปใช้สอนเด็กให้กลายเป็นสิ่งที่สามารถเรียนรู้ได้ง่าย และให้เด็กรู้สึกว่าการเรียนไม่ใช่เรื่องยาก และเรียนรู้ได้ด้วยความสะดวก และเกิดผลสัมฤทธิ์ทางดนตรีได้ในที่สุด

จากความสำคัญต่อการเรียนรู้และพัฒนาองค์ความรู้และทักษะทางดนตรีของครูผู้สอนดนตรีดังกล่าว ทำให้เห็นว่าการเรียนรู้ของครูและนักศึกษาดนตรีที่ศึกษาในวิชาชีพครูนั้น จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาความสามารถและศักยภาพ และสามารถจัดการเรียนรู้รายวิชาดนตรีเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน ครูสอนดนตรีจำเป็นต้องมีการออกแบบการเรียนรู้เพื่อพัฒนาให้นักเรียนได้เกิดกระบวนการเรียนรู้ทางดนตรีและทักษะดนตรีให้ครอบคลุม นำทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มาปรับใช้ให้ทันสมัย มีความสามารถในการเชื่อมโยงหลักสูตรวิธีการสอนและการประเมินผลการเรียนรู้ ปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ได้อย่างชำนาญ (พระพรหมพิริยะ ถาวโร, 2564: 2)

ทั้งนี้ในการสอนดนตรีตามแนวทางของโซตาล โคดาย (Zoltan kodaly) ที่มีแนวทางการสอนดนตรีสำหรับเด็กมุ่งเน้นในเรื่องของการฝึกสอดทักษะการฟังและร้องโน้ต การสอนดนตรีตามแนวทางของเอมิลี ซาคส์ ดาลโครซ (Emile Jaques Dalcroze) ที่มีแนวทางการสอนดนตรีสำหรับเด็กที่มุ่งเน้นการฝึกฝนด้านทักษะจังหวะ ทำนอง อารมณ์และความรู้สึกของบทเพลง ผสมผสานกับการเคลื่อนไหวของร่างกายอย่างอิสระ กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ด้วยการด้นสด (Improvisation) และการสอนดนตรีตามแนวทางของคาร์ล ออร์ฟ (Carl Orff) ซึ่งมีแนวทางการสอนดนตรีสำหรับเด็กที่มุ่งเน้นการใช้จังหวะ ร่างกาย ทักษะบรรเลงเครื่องดนตรี การใช้คำพูดมาประกอบจังหวะเพื่อพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ ชินอิจิ ชูซุกิ (Shinichi

Suzuki) ที่มีแนวทางการสอนดนตรีสำหรับเด็กที่มุ่งเน้นทักษะการฟัง การเลียนแบบ และจดจำ (ประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์, 2557, ออนไลน์) ด้วยแนวทางหลักการสอนดนตรีสำหรับเด็กดังกล่าวมานี้ เป็นแนวทางและหลักการที่ได้รับความนิยมทั่วโลกมาอย่างยาวนาน จนกระทั่งถึงปัจจุบัน เพียงแต่จะมีปรับเปลี่ยนและพัฒนารูปแบบในการสร้างสรรค์กิจกรรมใหม่ ๆ ให้สอดคล้องกับเด็กในยุคปัจจุบัน อีกทั้งยังสามารถนำแนวทางและหลักการสอนดนตรีสำหรับเด็กมาปรับใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียนในวัยต่าง ๆ มากขึ้น เช่น กิจกรรมดนตรีสำหรับผู้สูงอายุ หรือกิจกรรมดนตรีสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางสมอง เป็นต้น ดังนั้น แนวทางและหลักการสอนดนตรีสำหรับเด็กจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจต่อการนำมาใช้ในการออกแบบรูปแบบกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะทางดนตรี และเรียนรู้กระบวนการถ่ายทอดทางดนตรีสำหรับนักศึกษาครูดนตรี ให้ได้รับทั้งความชำนาญในทักษะดนตรี และแนวทางหลักการที่มีระบบเหล่านั้นให้เกิดผลสัมฤทธิ์ได้ด้วยเช่นกัน

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงได้มีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมดนตรีตามแนวทางของคาร์ล ออร์ฟ เพื่อพัฒนาทักษะทางดนตรีของนักศึกษาในรายวิชาการสอนดนตรีตามแนวทางของออร์ฟ ของวิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา สามารถเรียนรู้แนวทาง และหลักการสอนแบบออร์ฟ ผ่านการเรียนรู้จากชุดกิจกรรมดนตรี จนสามารถนำไปปรับใช้ในการสอนดนตรีสำหรับเด็กในช่วงวัยต่าง ๆ ได้ เนื่องจากแนวทางและหลักการแบบออร์ฟ มีรูปแบบของการจัดกิจกรรมที่มีความน่าสนใจ ทำท่ายศกยภาพทางดนตรีของผู้เรียนและมีความเหมาะสมกับระดับทักษะของนักศึกษาครูดนตรีในระดับอุดมศึกษา รูปแบบที่นำมาใช้ประกอบไปด้วย การใช้ร่างกายประกอบจังหวะ การใช้คำพูดตามแบบแผนจังหวะ และเครื่องเคาะจังหวะ นำไปสู่เป้าหมายของการบรรเลงดนตรีแบบรวมกันเป็นวงได้ และสามารถปรับใช้รูปแบบของออร์ฟมาสร้างสรรค์ให้เกิดความทันสมัยและเหมาะสมกับนักศึกษาครูให้มีความน่าสนใจ และเกิดความท้าทายในเนื้อหาสาระและทักษะที่เหมาะสม และสามารถประยุกต์ใช้ประสบการณ์จากชุดกิจกรรมดนตรีไปใช้เป็นแนวทางของการบรรเลงดนตรีของตนเอง และการบรรเลงดนตรีแบบรวมวง

ได้เป็นอย่างดี และการนำชุดกิจกรรมดนตรีไปทดลองใช้กับนักศึกษาเพื่อหาผลสัมฤทธิ์ของชุดกิจกรรม โดยผ่านรูปแบบการสอนออนไลน์เพื่อสอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) นับเป็นสิ่งที่ท้าทายในการออกแบบรูปแบบการสอนผ่านอินเทอร์เน็ต และรูปแบบการสอนที่เหมาะสมต่อการพัฒนาทักษะทางดนตรีของนักศึกษาให้มีความชำนาญทั้งในด้านทักษะทางดนตรี ความชำนาญในการออกแบบสร้างสรรค์กิจกรรมดนตรี สาธิตการปฏิบัติดนตรี และเพื่อเตรียมความพร้อมต่อการนำไปใช้สอนดนตรีของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมดนตรี และศึกษาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนซึ่งเป็นนักศึกษาในรายวิชาการสอนดนตรีตามแนวทางของออร์ฟ วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการสอนดนตรีตามแนวทางของออร์ฟ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีตะวันตกศึกษา จำนวน 13 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบไปด้วย 2 ฉบับ 1) ชุดกิจกรรมการสอนดนตรีตามแนวทางของคาร์ล ออร์ฟ จำนวน 1 ชุด และ 2) แบบวัดประเมินผลตามสภาพจริง (Rubric) จากการใช้ชุดกิจกรรมการสอนดนตรีตามแนวทางของออร์ฟ จำนวน 1 ชุด

เครื่องมือวิจัยฉบับที่ 1 ชุดกิจกรรมดนตรีสำหรับนักศึกษารายวิชาการสอนดนตรีตามแนวทางของออร์ฟ วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มี 3 กิจกรรม จำนวน 9 ชั่วโมง ได้แก่

กิจกรรมที่ 1 เรื่อง การปฏิบัติจังหวะโดยการใช้ Body Percussion Part 1 เนื้อหาสาระของกิจกรรม ได้แก่ กลุ่มจังหวะสามพยางค์ (Triple) บนอัตรา

จังหวะแบบธรรมดา (Simple time) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ นักศึกษาสามารถปฏิบัติด้วยการใช้ร่างกายประจําจังหวะสามพยางค์ (Triple) บนอัตราจังหวะแบบธรรมดา (Simple time) ได้อย่างถูกต้อง ตรงจังหวะ

กิจกรรมที่ 2 เรื่อง การปฏิบัติจังหวะโดยการใช้ Body Percussion Part 2 เนื้อหาสาระของกิจกรรม ได้แก่ กลุ่มจังหวะซัด (Syncopation) บนอัตราจังหวะแบบธรรมดา (Simple time) และ การใช้คำพูด (Speech) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ นักศึกษาสามารถปฏิบัติด้วยการใช้ร่างกายประกอบจังหวะ และ การใช้คำพูดในการปฏิบัติกลุ่มจังหวะซัด และ การใช้คำพูดบนอัตราจังหวะแบบธรรมดา (Simple time) ได้อย่างถูกต้อง ตรงจังหวะ

กิจกรรมที่ 3 เรื่อง การปฏิบัติจากการออกแบบ และสร้างทำนองแบบแผนจังหวะด้วย Body Percussion เนื้อหาสาระของกิจกรรม ได้แก่ กลุ่มจังหวะสามพยางค์ (Triple) การใช้คำพูด กลุ่มจังหวะซัด (Syncopation) และการด้นสด (Improvisation) บนอัตราจังหวะแบบธรรมดา (Simple time) วัตถุประสงค์เพื่อให้ นักศึกษาสามารถปฏิบัติ Body Percussion ตามที่ตนเองได้ออกแบบไว้ได้ถูกต้องตามค่าน้้นต กลุ่มจังหวะ ถูกต้อง และมีจังหวะสม่ำเสมอ

เครื่องมือวิจัยฉบับที่ 2 แบบวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์เพื่อนำไปใช้วัดประเมินผลทั้ง 3 กิจกรรม โดยจัดสร้างในรูปแบบของแบบวัดและประเมินผลตามสภาพจริง (Rubric) แบบ 4 ระดับ เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการสอนโดยการนำไปประเมินผลก่อนเรียน (Pre-test) และหลังเรียน (Post-test) โดยการประเมินผลหลังเรียนจะต้องได้รับคะแนนผลสัมฤทธิ์มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 80 ขึ้นไป จึงจะถือว่าผู้เรียนมีการพัฒนาและเกิดผลสัมฤทธิ์จากการใช้ชุดกิจกรรมดนตรี โดยแบบวัดและประเมินผลตามสภาพจริง มีเกณฑ์และการให้คะแนนดังนี้

ตารางที่ 1 เกณฑ์การประเมินสำหรับทุกกิจกรรม

เกณฑ์/ระดับ	4	3	2	1
จังหวะและ การเคลื่อนไหว	ใช้ร่างกาย ประกอบจังหวะ คำพูด และ การเคลื่อนไหว จังหวะได้ คล่องแคล่ว ได้ถูกต้อง สม่ำเสมอ ชัดเจนตรง จังหวะตาม แบบแผน จังหวะ	ใช้ร่างกาย ประกอบจังหวะ คำพูด และ การเคลื่อนไหว ไม่คล่องแคล่ว ไม่ถูกต้อง และ ไม่ชัดเจน ผิดพลาด 1-2 ครั้ง	ใช้ร่างกาย ประกอบจังหวะ คำพูด และ การเคลื่อนไหว ไม่คล่องแคล่ว ไม่ถูกต้อง และ ไม่ชัดเจน ผิดพลาด 3-4 ครั้ง	ใช้ร่างกาย ประกอบจังหวะ คำพูด และ การเคลื่อนไหว ไม่คล่องแคล่ว ไม่ถูกต้อง และ ไม่ชัดเจน ผิดพลาด มากกว่า 4 ครั้ง

ตารางที่ 2 เกณฑ์การประเมินด้านความคิดสร้างสรรค์ (เพิ่มเติมเฉพาะกิจกรรมที่ 3)

เกณฑ์/ระดับ	4	3	2	1
ความคิด สร้างสรรค์	- สามารถ ออกแบบท่าทาง คำพูดจาก การใช้แบบแผน จังหวะได้อย่าง ครบถ้วนตามที่ กำหนด - มีการใช้ ท่าทาง และ คำพูดที่ ออกแบบขึ้นมา ใหม่อย่าง	- สามารถ ออกแบบท่าทาง คำพูดจาก การใช้แบบแผน จังหวะโดยขาด แบบแผนที่ กำหนดอย่าง น้อย 1 แบบ แผน - มีการใช้ท่าทาง และคำพูดที่ ออกแบบขึ้นมา	- สามารถ ออกแบบท่าทาง คำพูดจาก การใช้แบบแผน จังหวะโดยขาด แบบแผนที่ กำหนด 2 แบบ แผน - มีการใช้ ท่าทาง และ คำพูดที่ ออกแบบขึ้นมา	- สามารถ ออกแบบท่าทาง คำพูดจาก การใช้แบบแผน จังหวะโดยขาด แบบแผนที่ กำหนด มากกว่า 2 แบบ แผน - ไม่มีการใช้ ท่าทาง และ คำพูดที่

ตารางที่ 2 เกณฑ์การประเมินด้านความคิดสร้างสรรค์ (เพิ่มเติมเฉพาะกิจกรรมที่ 3) (ต่อ)

เกณฑ์/ระดับ	4	3	2	1
	น่าสนใจ มากกว่า 3 จุด ขึ้นไป	ใหม่อย่าง น่าสนใจ 1-2 จุด	ใหม่อย่าง น่าสนใจ 1 จุด	ออกแบบขึ้นมา ใหม่

หลังจากผู้วิจัยได้สร้างแผนชุดกิจกรรม และแบบวัดประเมินตามสภาพจริงแล้ว จึงนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบประสิทธิภาพของเครื่องมือ (IOC) โดยเครื่องมือทั้ง 2 แบบจะต้องมีค่า IOC ไม่น้อยกว่า 0.5 จึงจะถือว่ามีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ในกระบวนการของงานวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้จัดทำชุดการสอนและสอบถาม นัดหมาย อาจารย์ผู้สอนรายวิชา เพื่อนำชุดการสอนดังกล่าวไปทดลองใช้กับนักศึกษาทั้งแบบในชั้นเรียน และออนไลน์ จากนั้น ทำการทดลองตามแผนชุดกิจกรรมที่กำหนดไว้ และทำการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง จำนวน 9 ชั่วโมง รวม 3 สัปดาห์ ๆ ละ 3 ชั่วโมง โดยมีการวัดประเมินระหว่างกิจกรรม (E1) และวัดผลก่อนเรียนสำหรับสัปดาห์แรก (3 ชั่วโมงแรก) และหลังเรียนในสัปดาห์สุดท้าย (3 ชั่วโมงสุดท้าย) เพื่อได้ผลสัมฤทธิ์ของการใช้ชุดกิจกรรมดนตรี และนำมารายงานผลการพัฒนาชุดกิจกรรมและจากการวัดประเมินผลระหว่างเรียน และหลังเรียน (E1/E2) และวัดประเมินผลก่อนและหลังเรียน (Pre-test and Post-test) เพื่อให้ทราบประสิทธิภาพที่เกิดจากการพัฒนาชุดกิจกรรมการสอนดนตรี จากนั้น ผู้วิจัยทำการทดลองและเก็บผลข้อมูล และนำมาวิเคราะห์ผลและรายงานผลเป็นรูปแบบตาราง และการบรรยายอธิบายประกอบตารางต่อไป

การวิเคราะห์ผลข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม Excel ซึ่งเป็นโปรแกรมสำเร็จรูป โดยมีการดำเนินการวิเคราะห์ผลข้อมูล ด้านการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมเพื่อให้ทราบถึงการพัฒนาชุดกิจกรรมดนตรี โดยทำการประเมินผลระหว่างเรียน และหลังเรียน (E1/E2) จะต้องได้รับค่าเฉลี่ยของเกณฑ์ประเมินดังกล่าวที่ 80/80 ขึ้นไปจึงจะถือว่าชุดกิจกรรมได้รับการพัฒนาและเป็นชุด

กิจกรรมที่มีประสิทธิภาพ ด้านการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่ใช้ชุดกิจกรรมดนตรี ก่อนและหลังเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมดนตรี (Pre-test and Post-test) ซึ่งต้องได้รับค่าเฉลี่ยของเกณฑ์ประเมินหลังเรียนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 จึงจะถือว่าสัมฤทธิ์ผล

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำชุดกิจกรรมดนตรี สำหรับนักศึกษารายวิชาการสอนดนตรีตามแนวทางของออร์ฟ วิทาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ไปทดลองใช้เพื่อหาผลสัมฤทธิ์ของชุดกิจกรรมโดยทั้ง 3 กิจกรรมวัดและประเมินผลตามสภาพจริง (Rubric) ดังนี้

ตารางที่ 3 ผลสัมฤทธิ์ระหว่างเรียน (E1) ของกิจกรรมที่ 1-3

คนที่	กิจกรรมที่ 1 (4 คะแนน)	กิจกรรมที่ 2 (4 คะแนน)	กิจกรรมที่ 3 (4 คะแนน)	รวม (12 คะแนน)	ร้อยละ
1	4	2	3	9	75.00
2	4	4	3	11	91.67
3	4	3	3	10	83.33
4	4	4	4	12	100.00
5	4	4	4	12	100.00
6	4	4	3	11	91.67
7	3	3	1	7	58.33
8	4	4	4	12	100.00
9	4	3	4	11	91.67
10	4	3	4	11	91.67
11	4	3	4	11	91.67
12	4	4	3	11	91.67
13	4	3	2	9	75.00
คะแนนรวม	51	44	42	137	
ร้อยละ	98.07	84.61	80.76		87.82

กิจกรรมที่ 1 มุ่งเน้นเนื้อหาสามพยางค์ (Triple) เพียงอย่างเดียว จากการปฏิบัติด้วยการใช้ร่างกายประกอบจังหวะ (Body Percussion) ซึ่งจากผลสัมฤทธิ์ของการวัดประเมินผลในกิจกรรมที่ 1 พบว่า ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ระหว่างเรียนด้านทักษะส่วนจังหวะแบบสามพยางค์ โดยใช้ร่างกายประกอบจังหวะ (Body Percussion) มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 98.07 (E1) กิจกรรมที่ 2 มุ่งเน้นทักษะเนื้อหาด้านจังหวะขัด (Syncopation) โดยการใช้ร่างกายประกอบจังหวะและการใช้คำพูด (Speech) มีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ระหว่างเรียนในกิจกรรมที่ 2 เฉลี่ยร้อยละ 84.61 (E1) ส่วนกิจกรรมที่ 3 มุ่งเน้นทักษะเนื้อหาจังหวะสามพยางค์และจังหวะขัดไปพร้อม ๆ กัน โดยการปฏิบัติด้วยการใช้ร่างกายประกอบจังหวะ รวมถึงการออกแบบส่วนจังหวะด้วยตนเอง ออกแบบท่าทางด้วยตนเองด้วยทักษะขั้นสุด (Improvisation) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ระหว่างเรียนในกิจกรรมที่ 3 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 80.76 (E1) เนื่องจากเป็นกิจกรรมสุดท้ายที่รวมเอาทุกกิจกรรมมาใช้ในการเรียนการสอน ดังนั้น จะมีระดับความซับซ้อนหรือเนื้อหา ทักษะที่ยากขึ้น โดยผู้เรียนจะต้องปฏิบัติและทำการทดสอบให้ครอบคลุมตามเนื้อหาที่กำหนดไว้ในกิจกรรมทั้งหมด

จากผลสัมฤทธิ์ระหว่างเรียน (E1) ในกิจกรรมที่ 1-3 พบค่าเฉลี่ยรวมร้อยละ 87.82 ถือว่าได้รับผลสัมฤทธิ์ระหว่างเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ตามที่งานวิจัยได้กำหนดไว้

ตารางที่ 4 ผลสัมฤทธิ์ระหว่างเรียนและหลังเรียน (E1/E2)

คนที่	E1 (ร้อยละ)	E2 (ร้อยละ)
1	75.00	100.00
2	91.67	100.00
3	83.33	100.00
4	100.00	100.00
5	100.00	100.00
6	91.67	100.00
7	58.33	75.00

ตารางที่ 4 ผลสัมฤทธิ์ระหว่างเรียนและหลังเรียน (E1/E2) (ต่อ)

คนที่	E1 (ร้อยละ)	E2 (ร้อยละ)
8	100.00	100.00
9	91.67	100.00
10	91.67	100.00
11	91.67	100.00
12	91.67	100.00
13	75.00	75.00
(เฉลี่ย) รวม	87.82	96.16

จากตารางที่ 4 ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมจากการทดสอบระหว่างเรียนและหลังเรียน (E1/E2) พบว่า ผู้เรียนจำนวน 13 คนมีผลสัมฤทธิ์ระหว่างเรียน (E1) รวมทั้ง 3 กิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 87.82 และผลสัมฤทธิ์หลังเรียน (E2) คิดรวมทั้ง 3 กิจกรรม มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 96.16 โดยสรุปแล้ว ผลสัมฤทธิ์ของกิจกรรม ทั้ง 3 กิจกรรม มีผลสัมฤทธิ์ระหว่างเรียนและหลังเรียน (E1/E2) อยู่ที่ 87.82/96.16 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่งานวิจัยกำหนดไว้ว่าการที่ชุดกิจกรรมจะได้รับการพัฒนา และมีประสิทธิภาพนั้น ผู้เรียนจะต้องได้รับผลสัมฤทธิ์ระหว่างเรียนและหลังเรียนอยู่ที่ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80/80 ดังนั้น ชุดกิจกรรมทั้ง 3 กิจกรรมนี้ จึงเป็นชุดกิจกรรมที่ได้รับการพัฒนาและมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียน (Pre and Post-test)

คนที่	ก่อนเรียน (Pre-test)		หลังเรียน (Post-test)	
	คะแนน (4 คะแนน)	ร้อยละ	คะแนน (4 คะแนน)	ร้อยละ
1	2	50.00	4	100.00

ตารางที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียน (Pre-test and Post-test) (ต่อ)

คนที่	ก่อนเรียน (Pre-test)		หลังเรียน (Post-test)	
	คะแนน (4 คะแนน)	ร้อยละ	คะแนน (4 คะแนน)	ร้อยละ
2	2	50.00	4	100.00
3	1	25.00	4	100.00
4	3	75.00	4	100.00
5	3	75.00	4	100.00
6	3	75.00	4	100.00
7	1	25.00	3	75.00
8	3	75.00	4	100.00
9	2	50.00	4	100.00
10	3	75.00	4	100.00
11	3	75.00	4	100.00
12	2	75.00	4	100.00
13	1	50.00	3	75.00
รวม	29	59.61	50	96.16
เฉลี่ย \bar{X}	2.23		3.85	
S.D.	0.80		0.36	
T-test	4.23			

จากตารางที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียน (Pre-test and Post-test) พบว่า ผู้เรียนจำนวน 13 คน มีค่าเฉลี่ยของการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) ร้อยละ 59.61 และหลังเรียนเฉลี่ยรวมร้อยละ 96.16 มีค่าเฉลี่ย \bar{X} ก่อนเรียนอยู่ที่ 2.23 และหลังเรียน 3.85 ค่า S.D. ก่อนเรียนอยู่ที่ 0.80 และหลังเรียน 0.36 ดังนั้น คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

โดยสรุปแล้ว จากการพัฒนาชุดกิจกรรมดนตรี สำหรับนักศึกษาพยาบาลวิทยา การสอนดนตรีตามแนวทางของออร์ฟ วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏ

บ้านสมเด็จพระเจ้าพระยา ได้เกิดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนจากการใช้ชุดกิจกรรม ทั้งระหว่างเรียนและหลังเรียน (E1/E2) และหลังเรียน (Post-test) ซึ่งงานวิจัยได้กำหนดไว้ว่าการที่ชุดกิจกรรมจะได้รับการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนจากชุดกิจกรรมดังกล่าว จะเกิดผลสัมฤทธิ์ได้จะต้องได้รับค่าเฉลี่ยร้อยละของการผลสัมฤทธิ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ซึ่งจากการทดลองการใช้ชุดกิจกรรมพบว่า ในกิจกรรมที่ 1-3 มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะโดยมีเนื้อหาจังหวะแบบสามพยางค์ (Triple) จังหวะซัด (Syncopation) ด้วยการปฏิบัติกิจกรรมตามแนวทางของออร์ฟ อย่างเช่น การใช้ร่างกายประกอบจังหวะ (Body Percussion) และการใช้คำพูด (Speech) รวมถึงการด้นสด (Improvisation) พบว่า ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ระหว่างเรียนและหลังเรียนอยู่ที่ร้อยละ 87.82/96.16 ซึ่งเป็นไปตามที่เกณฑ์การวิจัยได้กำหนดประสิทธิภาพของการพัฒนาชุดกิจกรรมเอาไว้

อภิปรายผล

จากการศึกษาและทดลองการใช้ชุดกิจกรรมดนตรี สำหรับนักศึกษารายวิชาการสอนดนตรีตามแนวทางของออร์ฟ วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ผู้วิจัยได้มีการออกแบบเนื้อหาและรูปแบบของกิจกรรมสอดคล้องตามแนวทางการสอนดนตรีแบบออร์ฟ (Orff Schulwerk) โดยมีรูปแบบของกิจกรรมจำนวน 3 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมที่ 1 Body Percussion Part 1 มุ่งเน้นเนื้อหาจังหวะแบบสามพยางค์ (Triple) การปฏิบัติด้วยการใช้ร่างกายประกอบจังหวะ (Body Percussion) จากการใช้ส่วนสามพยางค์ เป็นหลักบนพื้นฐานอัตราจังหวะธรรมดา (Simple time) กิจกรรมที่ 2 Body Percussion Part 2 มุ่งเน้นเนื้อหาจังหวะซัด (Syncopation) การปฏิบัติด้วยการใช้ร่างกายประกอบจังหวะ (Body Percussion) และรูปแบบปฏิบัติด้วยการใช้คำพูด (Speech) จากการใช้จังหวะซัดเป็นหลัก บนพื้นฐานอัตราจังหวะธรรมดา (Simple time) และกิจกรรมที่ 3 ออกแบบและสร้างแบบแผนจังหวะ มุ่งเน้นการนำจังหวะสามพยางค์ และจังหวะซัดมาใช้ร่วมกันโดยปฏิบัติด้วยการใช้ร่างกายประกอบจังหวะ และการใช้คำพูด ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการสอนแบบออร์ฟ ตามที่รัวซซ์ นาควงษ์ (2547: 1)

ที่อธิบายถึงแนวคิดการสอนแบบออร์ฟ ที่ต้องการมุ่งเน้นการวางรากฐานของการสอนดนตรีระหว่างการเคลื่อนไหว (Movement) ดนตรี (Music) และคำพูด (Speech) ที่จะต้องปฏิบัติไปพร้อมกัน โดยไม่สามารถแยกอย่างใดอย่างหนึ่งออกจากกันได้ เหมือนกับชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยได้ออกแบบไว้ โดยรูปแบบกิจกรรมมีองค์ประกอบที่ออร์ฟต้องการวางรากฐานไว้ครบองค์ประกอบทั้ง 3 ด้านเช่นเดียวกัน

จากการลำดับและจัดเรียงเนื้อหา รวมถึงรูปแบบกิจกรรมของกิจกรรมทั้ง 3 นั้น โดยผู้วิจัยได้นำเอาแนวทางของการลำดับทักษะอย่างค่อยเป็นค่อยไปจากระดับที่ไม่ซับซ้อน ไปสู่ระดับที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น การแยกส่วนของเนื้อหาออกเป็นเฉพาะทาง เช่น สามพยางค์ ก็มุ่งเน้นเรื่องของการฝึกแบบสามพยางค์เพียงอย่างเดียว และหากิจกรรมต่างๆมาประกอบการปฏิบัติการใช้ส่วนสามพยางค์ที่หลากหลาย หรือจังหวะขัด ที่เน้นเรื่องจังหวะขัดเพียงอย่างเดียว แต่มีการปรับรูปแบบกิจกรรมเป็นการใช้คำพูดเข้ามาประกอบการร้องและการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบไปด้วย รวมถึงกิจกรรมที่ 3 ได้เป็นการรวบรวมทุกเนื้อหาและทักษะเข้าไว้ด้วยกัน และเพิ่มความหลากหลายของกิจกรรมด้วยการดันสด การออกแบบท่าทางของร่างกาย คำพูด และออกแบบส่วนจังหวะด้วยตนเองภายใต้เนื้อหาของสามพยางค์และจังหวะขัดเข้าด้วยกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของเพร็ดน์ พานิซซิง (2553 : 61) จากการสังเกตผู้เรียนที่ได้เข้ากิจกรรมดนตรีตามแนวคิดของออร์ฟพบว่า ผู้เรียนเกิดความสนุกสนาน พึงพอใจในการทำกิจกรรมดนตรี กิจกรรมมีความน่าสนใจ สื่อการร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เสริมสร้างจินตนาการเพื่อก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

จากรูปแบบกิจกรรมดังกล่าวมานี้ ทั้งการใช้ร่างกายประกอบจังหวะ และการใช้คำพูดสอดคล้องกับหลักการและแนวการสอนแบบออร์ฟ โดยธวัชชัย นาควงษ์ (2547: 1-13) ได้กล่าวถึงการสอนดนตรีตามแนวทางของออร์ฟให้ประสบความสำเร็จนั้น จะต้องประกอบไปด้วย คำพูด (Speech) ในกิจกรรมการสอนแบบออร์ฟนั้น มักใช้คำพูด หรือคำร้องของเด็กจากการละเล่นต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้

ในกิจกรรมการร้องเพลง (Singing) เป็นการนำคำพูด ที่เป็นบทร้องเพลง (Chant) และเพลง (Song) มาใช้ในการสอนดนตรี ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า กระบวนการสอนของ ออร์ฟ จะเริ่มต้นที่จังหวะก่อน และระดับเสียงมาในภายหลัง นอกจากนี้ ยังรวมถึง การคิดแต่งทำนองหรือทำทางแบบทันทีทันใด (Improvisation) อีกด้วย

นอกจากนี้ ผลสัมฤทธิ์จากการใช้ชุดกิจกรรมการสอนดนตรี ซึ่งเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน เห็นได้จากค่าเฉลี่ยก่อนและหลังเรียน (Pre-test) พบว่า ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะส่วนจังหวะสามพยางค์ และจังหวะซัด หลังจากผ่านการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดของ พงษ์ศักดิ์ ปัญจพรผล (2518) ที่ได้กล่าวถึง ชุดการสอนเป็นระบบการนำสื่อประสมที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา และประสบการณ์ของแต่ละหน่วยมาช่วยในการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมการเรียนรู้ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1) ผู้วิจัยควรมีการออกแบบชุดกิจกรรมที่มุ่งเน้นสำหรับการจัดการเรียน การสอนแบบออนไลน์ และพัฒนานักศึกษาครูดนตรีนอกเหนือไปจากการเรียนรู้ด้าน จังหวะเพียงอย่างเดียว แต่อาจเพิ่มเติมแนวทางการสอนดนตรีสำหรับโคคาย หรือ นักทฤษฎีการสอนดนตรีอื่น ๆ มาประยุกต์ใช้ในชุดกิจกรรมสำหรับการสอนระดับ เสียงทางออนไลน์

2) การผลิตสื่อ และนวัตกรรมที่นำมาใช้ควบคู่กับชุดกิจกรรม ให้เกิด ความหลากหลาย และเป็นแบบอย่างในการสร้างนวัตกรรมสื่อการสอนดนตรี ออนไลน์สำหรับนักศึกษาครูดนตรี

3) การแบ่งจำนวนชั่วโมงของการใช้ชุดกิจกรรมในแต่ละชุดกิจกรรม ควรมี ความสอดคล้องและเหมาะสมกับเนื้อหาที่มีความซับซ้อนมากขึ้น รวมถึงควรมี การปรับสื่อการสอนที่เป็นตัวอย่างการสาธิตการปฏิบัติในกิจกรรมนั้น ๆ ให้ มีความเหมาะสมและชัดเจนมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- เทพรัตน์ พานิชย์ (2553). ผลของการใช้กิจกรรมดนตรีตามแนวคิดของออร์ฟ ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับปฐมวัย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) เขตพัฒนา กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ธวัชชัย นาควงษ์. (2547). การสอนดนตรีสำหรับเด็กตามแนวทางของคาร์ล ออร์ฟ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์. (2557). **ทฤษฎีการสอนดนตรี**. [ออนไลน์]. ได้จาก: <https://suppavit014.wordpress.com/ทฤษฎีการสอนดนตรี/>. [สืบค้นหาเมื่อวันที่ 20 เมษายน 2563].
- พงษ์ศักดิ์ ปัญจพรผล. (2518). **ความหมายของชุดการสอน**. [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://inno-sawake.blogspot.com/2008/07/1.html>. [สืบค้นหาเมื่อวันที่ 20 เมษายน 2563].
- พระพรหมพิริยะ ถาวโร. (2564). ครูมีอาชีพกับการศึกษาไทยยุคสังคมนิยม New normal. รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 7 “วิถีพุทธ วิถีชุมชน รากฐานชีวิตศรัทธาเชิงสังคมล้านนาในสังคมวิถีใหม่” วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2564 วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 1-11.

มนัสพงษ์ ภูบาลชื่น. (2557). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้
ศิลปะ เรื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามแนวความคิด
ของโซลตัน โคดาเย. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา
หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.